

MEMO

19.07.2024 nr 8-1/21709-1

Kellele:	Hanna Vsevirov (Sotsiaalministeeriumi sotsiaalala asekancler), Liisa-Lotta Raag (Sotsiaalministeeriumi laste ja perede osakonna juhataja)
Koopia:	Maret Maripuu, Kaire Tamm, Leila Siiraja, Annes Ulm
Kellelt:	Kelli Ilisson
Kuupäev:	10.07.2024
Teema:	Ettepanek KLAT maksimaalse maksumuse tõstmiseks ja sotsiaalkaitseministri 20.12.2017 määruse nr 65 § 1 punkt 1 muutmiseks

Taust

SHS § 130⁵ kohaselt korraldab kinnise lasteasutuse teenust Sotsiaalkindlustusamet. Hetkel osutavad teenust SKA lepingulised partnerid ja kuni 01.07.25 Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala riigikool Maarjamaa Hariduskolleeegium (70 kohta).

SKA lepingulised partnerid on taganud seni teenuskohad järgmiselt: Tallinna laste turvakeskus 7 kohta (1 lisakoht lisandus mais 2024), Hiiumaa Sotsiaalkeskus 6 kohta ja MTÜ Virumaa Tugiteenused 6 kohta. SKA tänaste lepinguliste partnerite teenuskohtade arv väheneb 16.07.2024 13 kohani Hiiumaa Sotsiaalkeskusega lepingu lõppemise tõttu ja eeldatavalt 2024. aasta septembris 7 kohani MTÜ Virumaa Tugiteenustega lepingu lõppemise tõttu. Ettevalmistamisel on RTK kordushange uute teenuseosutajate leidmiseks.

SKA hinnangul on ka edaspidi vaja tagada kokku minimaalselt 88 kinnise lasteasutuse teenuskohta, et saaks laste asutusse paigutamisel arvestada laste profiiliga ja oleks tagatud puhverkohad kiirkorras KLAT-i kui vahistamise asendamise meetme kohaldamiseks.

Teenuse osutamist riigikoolis Maarjamaa Hariduskolleeegiumis (MHK) on rahastatud HTM eelarve kaudu (KLAT osa aastas 4,8 miljonit eurot) ja SKA lepingupartnerite poolt SKA KLAT eelarve kaudu (aastas ligi miljon eurot) vastavalt sotsiaalkaitse ministri 20.12.2017 määrusega nr 65 kinnitatud teenuse piirhinna alusel.

Ettepanek

Teeme ettepaneku tõsta sotsiaalkaitse ministri 20.12.2017 määrusega nr 65 kinnitatud kinnise lasteasutuse teenuse maksimaalset maksumust kuni 35 euro võrra. Tänapäevane SKA teenuse baaseelarve ja kahe ministeeriumi hea tahte leppes toodud MHK-st KLATi SKA-sse ületulekuga lisanduv eelarve võimaldavad teenuse hinda lapse kohta päevas tõsta 20 euro võrra. Kui SKA KLAT eelarvesse suunatakse 2025. aastal täiendavalt Torujõe Noortekodu sõltuvusaineid tarvitavate noorte teenuse eelarve (kuni 0,5 miljonit eurot), näeme võimalust suurendada teenuse piirhinda 35 euro võrra päevas.

Alternatiiv 1: tõsta piirhinda päevas 20 euro võrra

- Asendada sotsiaalkaitse ministri 20.12.2017 määruse nr 65 § 1 punktis 1 sõnad „150 eurot päevas, maksimaalse maksumusega 54 750 eurot kalendriaastas“ sõnadega „170 eurot päevas, maksimaalse maksumusega 62 050 eurot kalendriaastas“.

Alternatiiv 2: tõsta piirhinda päevas 35 euro võrra

- Asendada sotsiaalkaitse ministri 20.12.2017 määruse nr 65 § 1 punktis 1 sõnad „150 eurot päevas, maksimaalse maksumusega 54 750 eurot kalendriaastas“ sõnadega „185 eurot päevas, maksimaalse maksumusega 67 525 eurot kalendriaastas“.

Tabel 1. KLAT piirhinna alternatiivide eelarve võrdlus ühe aasta kohta

Piirhind (eurot päevas lapse kohta)	Maksimaalne maksumus lapse kohta aastas	88 teenuskoha maksimaalne maksumus aastas
150	54 750	4 818 000
170	62 050	5 460 400
185	67 525	5 942 200

Piirhinna tõstmise põhjendus

Kinnise lasteasutuse teenuse maksimaalne maksumus 150 eurot päevas on püsinud samal tasemel ligi viis aastast (alates 1. oktoobrist 2019). Teenuse piirhinna tõstmine on vajalik, sest eelarve ja turuolukord ei võimalda enam vajalikus mahus kvaliteetset teenust pakkuda, mis omakorda takistab uute teenuseosutajate turule tulemist või nende valmisolekut osaleda teenuse pakkumiseks riigihankes. Mitmed võimalikud teenuseosutajad on hankes osalemisest madala ja teenuse osutamise tegelikke kulusid mittekatva piirhinna tõttu loobunud.

Peamine vajadus teenuse maksimaalset maksumust (piirhinda) tõsta tuleneb eelkõige majandusnäitajate muutusest. Teenuse osutamise kuludest suurima osa moodustavad personalikulu – 75% ja 25% erinevad majanduskulud. Teenusosutajatega peetud konsultatsioonid näitavad, et teenuse osutamine ei ole tänase piirhinna raames realistlik.

Tabelis 2 on Rahandusministeeriumi pikaajalise prognoosi ja põhinäitajate (keskmise palga kasv ja tarbija hinnaindeksi muutus) alusel toodud välja majandusnäitajate muutusest tingitud vajadus piirhinna tõstmise järele alates 2018. aastast. Arvutustest nähtub, et 2028. aastaks on majandusolukorrale vastava hinna tagamine 2,5 korda suurem 2019 määratud kehtivast piirhinnast.

Tabel 2. Majandusnäitajate muutuse mõju teenuse hinnale

Aasta	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kulu lapse kohta eurodes	150	156,8	160,72	170,79	223,74	269,87	295,28	317,83	340,12	363,3	387,93
Personalikulud (osakaal 75%)	112,5	118,1	120,54	128,09	167,8	202,4	221,46	238,37	255,09	272,48	290,95
Majanduskulud (osakaal 25%)	37,5	38,6	40,18	42,7	55,94	67,47	73,82	79,46	85,03	90,82	96,98
Keskmise palga muutus	7,3%	7,4%	2,9%	1,7%	11,6%	11,5%	6,0%	5,1%	5,0%	4,8%	4,8%
THI muutus	3,4%	2,3%	-0,4%	4,6%	19,4%	9,2%	3,4%	2,5%	2,1%	2,0%	2,0%
88 koha kulu aastas	4 818 000	5 036 416	5 162 326	5 485 775	7 186 529	8 668 224	9 484 394	10 208 700	10 924 654	1 166 9196	12 460 312

Allikas: RAM ja SKA arvutused

Teenuse piirhinna tõstmiseks vajalikud vahendid

SKA on viimastel aastatel sõlminud 18 kinnise lasteasutuse teenuskoha tagamiseks teenuseosutajatega halduslepingud kokku summas 986 000 eurot aastas. Seoses KLAT osutamisega tervenisti SKA poolt alates 01.07.24 ja MHK KLAT eelarve SKA-sse ületulekuga suureneb KLAT osutamise eelarve 2025. aastal 2 326 500 euro ja alates 2026. aastast aastas 5 408 133 euro võrra. MHK-st ületulevast KLAT eelarvest (aastas 4 853 000 eurot) tuleb maha arvestada SKA-sse ületulevate 3 MDFT terapeudi ja 1 superviisori palgafondi kulu 139 687,2 eurot ning 6% SKA tugiteenustele, sh TEHIKU-le jmt, mis on 291 180 eurot.

Tabel 3. SKA vahetult KLAT teenuse osutamise eelarve

Aasta	2024	2025	2026	2027	2028
KLAT vahetult osutamise eelarve (halduslepingute kulu)	986 000	3 197 066	5 408 133	5 408 133	5 408 133

SKA-le teadaolevalt peaks 2025. aastal KLAT eelarve suurenema ka seoses 1.06.2025 Tervise Arengu Instituudi Torujõe Noortekodu tegevuse lõpetamisest tuleneva eelarve (500 000 eurot) võrra. Hetkel ei ole eeltoodud arvutustes TAI-st ületulevaid summasid arvesse võetud.

2024. aastal ei ole KLAT-i eelarves vahendeid, et tagada püsivalt kõrgem piirhind juba 2024. aastal. Alates 2025. aastast on vastavalt olemasolevale ja lisanduvale MHK eelarvele võimalik 88 teenuskohta tagada piirhinnaga ligi 170 eurot päevas. Perioodil 2025–2028 ei ole arvestatud TAI-lt SKA-sse KLAT-i ületuleva summaga (500 000 eurot), mis tagaks võimaluse tõsta piirhind 185 euroni.

Tabel 4. Olemasoleva ja MHK-st ületuleva KLAT vahenditest lähtuva piirhinna alusel eelarve prognoos

	2024	2025 (ülemineku aasta)	2026	2027	2028
	986 000	3 197 066	5 408 133	5 408 133	5 408 133
Piirhind kohtade tagamiseks vastavalt olemasolevale eelarvele	150	168,4	168,4	168,4	168,4

Võttes arvesse ka Torujõe noortekodu vahendid, on võimalik 88 kohta eelarveliselt rahastada piirhinnaga ligi 185 eurot.

Tabel 5. Piirhind koos TAI-lt ületuleva rahaga

	2024	2025 (ülemineku aasta)	2026	2027	2028
	1 215 450	3 697 066	5 908 133	5 908 133	5 908 133
Piirhind kohtade tagamiseks vastavalt olemasolevale eelarvele	185	184	184	184	184

Piirhinna tõstmise riskikohad

Piirhinna tõstmise peamiseks riskikohtadeks on ebakindel riigieelarve olukord ja võimalikud eelarvekärped. Samuti ei ole eelarvetes veel lõplikult kinnitatud täiendavate eelarvevahendite ületulekut SKA eelarvesse seoses Torujõe rahastusega. Esiolgu kokkulepped HTMIst MHK rahastuse SKA-sse ületuleku teemal on tehtud, kuid tekkida võib täiendav rahavajadus seoses AS HKT muudatusteks ettevalmistamise toetamiseks (mida saaks katta ajutiselt välisvahendites) ja teatud ebaselgus on veel seoses teenuse osutamisel AS HKT poolt tekkiva käibemaksu küsimusega.

Kokkuvõte

Kehtiv KLAT piirhind ei võimalda enam kvaliteetse teenuse osutamist ja teenuseosutajaid teenuse pakkumiseks on keeruline leida.

Kinnise lasteasutuse teenuse tagamiseks 88 lapsele on aastane eelarvevajadus maksimaalse maksumuse – **185 eurot lapse kohta päevas** – korral 5 942 200 eurot, millele tänase info kohaselt on rahaline kate olemas vaid juhul, kui TAI-lt KLAT eelarvesse tuleb üle 500 000 eurot, et oleks võimalik tagada kohti ka sõltuvuskäitumisega lastele ja noortele.

Jätkates tänase piirhinnaga 150 eurot päevas, on eelarve 88 teenuskoha puhul ligi ühe miljoni võrra madalam (4 818 000 eurot), kuid tekib probleeme kvaliteetse teenuse tagamisega (suurima surve all on palgad, millega pädevaid töötajaid juba täna ei leia). Piirhinna tõstmine 185 eurole võimaldaks tagada kõrgema kvaliteediga teenuse osutamise ja motiveerida kvalifitseeritumaid töötajaid, mida teenus täna vajab ning leida kohtade puuduses teenuseosutajaid.

SKA ettepanek: Tõsta esimesel võimalusel kinnise lasteasutuse teenuse maksimaalset maksumust alates 01.01.2025 ühe lapse kohta 170 euroni päevas ning kui alates 2025. aastat tagatakse SKA KLAT eelarvesse ka Torujõe noortekodu vahendid, tõsta kinnise lasteasutuse teenuse maksimaalset maksumust hiljemalt 01.07.2025 ühe lapse kohta 185 euroni päevas.